

tä tietoja työnhakijasta muuten oli TE-toimiston järjestelmässä.

Liian usein työnhakijan on vaikeaa tai mahdotonta päivittää omia tietojaan – ja jos virkailijoilla ei ole aikaa auttaa, tilanne muodostuu absurdiksi. Toimin-

taamme osallistuneet TE-toimiston asiantuntijat myös huomasivat, etteivät läheskään kaikki virkailijat kuittaa työnhakijan tietoihin tekemiään muutoksia omalla nimellään, vaikka näin voisi tehdä. Avoimuus

ja toiminnan läpinäkyvyys sujuvoittaisi asioiden selvittämistä ongelmatilanteissa ja parantaisi luottamusta työnhakijoiden sekä TE-toimiston välillä.

Millaista on olla mafioso?

PASI PYÖRIÄ

Italialaissyntyinen kriminologian professori Federico Varese (s. 1965) on tutkinut järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa useissa eri maissa 1990-luvulta alkaen. Varese on tunnettu erityisesti mafaan liittyvästä etnografisesta kenttätöystään, jota hän on tehnyt muun muassa Venäjällä, Japanissa ja synnyinmaassaan Italiassa.

Minulla oli tilaisuus kuunnella Varesen innostunutta ja innostavaa luennointia Oxfordin yliopiston sosiologian laitoksella syyslukukaudella 2017. Harvoin olen seurannut yhtä viihdyttävää, joskin kurinalaiseen tieteeseen perustuvaa esitystä! Varesen tutkimusaihe on kiistatonta raflaava, mutta hän myös osaa popularisoida tiedettä poikkeuksellisen vetävästi sekä kirjoittajana että luennoitsijana.

Osoituksena Varesen tarinan-kertojan kyvyistä on hänen saamansa näkyvyys tunnetuissa sanoma- ja aikakauslehdissä sekä hänen kirjojensa menestys. Tässä esittelemäni yleistajuinen teos *Mafia – Syntymästä kuolemaan* on jo tuoreeltaan käännetty suomeksi ja muitakin käännöksiä on luvassa. Lisäksi teoksen oikeudet on myyty televisiolle.

Mafia-teoksen tyyli poikkeaa tavanomaisesta yhteiskunnallisesta tietokirjallisuudesta. Varese kertoo tarinoita, joita hän kehystää tarkkanäköisillä tutkimuksellisilla huomioilla järjestäytyneen rikollisuuden lainalaisuuksista. Kertomusten pääosissa ovat mafian palkolliset ja heidän elämänsä ja roolinsa osana organisoitua rikollisuutta. Lopputuloksena on mukaansa tempaava kirjallinen ekskursio lain tuolle puolen.

Mafia on erityinen järjestäytyneen rikollisuuden muoto paitsi sen laajuuden myös kurinalaisen normatiivisuuden takia. Rikolliset jengit ovat yleensä itsenäisiä organisaatioita, mutta varsinaiset mafiat ovat Varesen mukaan pyrkineet kehittämään *kai-kille* mafiaperheille yhteisiä toimintanormeja.

Näistä normeista keskeisimpiä ovat lojaalisuus järjestölle ja hierarkian ylemmille tahoille (komentoketju), jopa seksiä ja perhe-elämää koskevat sisäiset säännöt (toisen vaimoon ei kosketa), *omertàn* eli vaikenemisen laki (viranomaisille ei puhuta) sekä näiden normien rikkomisesta seuraavat väkivaltaiset sanktiot (vakava pahoinpitely tai teoitus). Väkivallalla ja sen uhal-

---

Federico Varese
Mafia
Syntymästä kuolemaan
Atena, 2017

la johtaminen onkin keskeisessä roolissa mafian maailmassa. Väkivallan uhan avulla pyritään turvaamaan paitsi mafian sisäinen yhtenäisyys myös taivuttamaan muut ihmiset mafian tahtoon. Kun väkivallan kultti on luotu, mafiosojen ei enää tarvitsekaan käyttää niin paljon väkivaltaa päivittäisissä bisneksissään.

Samankaltaiseen logiikkaan perustuu myös legitiimien valtioiden asevarustelu ja sotilaallisen uhan ylläpitäminen. Ei liene liioittelua tulkita, että suurimmat ja tunnetuimmat mafiat, kuten Sisilian Cosa nostra tai Japanin Yakuza, ovat melkein kuin yhteiskuntia pienoiskoossa, joskaan tiukan hierarkkisine ja väkivaltaisina koneistoina demokraattinen päätöksenteko ei niiden määritelmään istu. Kuitenkin, kuten Varese toteaa, mafian edustajat ”esiintyvät hallinnollisena tahona, ja kilpailevat lopul-

ta legitiimin valtion kanssa”.

Varesen mukaan mafian ja yleisemminkin organisoituneen rikollisuuden ominta alaa on taloudellisen vaihdannan hallinta. Mafia on kuin yritysjärjestäminen, tosin laiton sellainen, joka pyrkii sääntelemään ja kontrolloimaan tiettyjen hyödykkeiden ja ”palvelujen” kuten suojelun tuotantoa ja vaihdantaa. Toisin sanoen mafiaan kuuluvat eivät ainoastaan osta ja myy laittomia tavaroita – he järjestävät markkinoita. ”Sen sijaan, että myisivät huumeita kadunkulmassa, he haluavat olla päättämässä, kenellä on lupa myydä”, Varese summaa.

Maissa joissa mafia on institutionalisoitunut, sen toiminta

on laajentunut useille paikallistalouden saroille prostituutiosta rakennusalalle, kunnes pahimmillaan kokonaiset toimialat ovat mafian kontrollissa. Mafia on myös pyrkinyt laajentamaan verkostojaan yli valtiollisten rajojen.

Vaikka yksittäinen mafia koostuisikin ”jengeistä”, joilla on omat reviirinsä, ne ovat osa samaa rakennetta. Ennen kaikkea mafiat ovat osoittautuneet paljon pitkäikäisemmiksi kuin tavalliset jengit, kuten vaikkapa Suomessakin julkisuutta saaneet rikolliset moottoripyöräkerhot. Mafiat ovat aina syntyneet myrskyisinä aikoina, kun ihmisten luottamus valtiollisiin instituutioihin on rapautunut eivät-

kä valtiot ole kyenneet kunnolla hallitsemaan taloutta ja tasamaan sosiaalista eriarvoisuutta. Ei olekaan ihme, että mafiaan tyypillisesti valikoituu syrjittyjen vähemmistöjen tai aikaisemman rikostaustan omaavia henkilöitä.

Mitä tästä voimme oppia? Vähäinen korruptio sekä kansalaisten luottamus paitsi toisiinsa myös legitiimeihin instituutioihin ratkaisee. Valtiovallan kyky taata ennustettava toimintaympäristö yrityksille, järjestöille ja yleishyödylliselle kansalaisaktiivisimmille on parasta vastalääkettä järjestäytyneelle rikollisuudelle. Jos tämä perusta horjuu, valtiot uhkaa täyttyä nopeasti rikollisilla aineksilla.

Kiinalainen unelma

MATTI VIRTANEN

Pekingissä oli olympialaiset vuonna 2008. Pian niiden jälkeen Kiina päätti sijoittaa kuusi miljardia dollaria Kiinan media-yritysten kansainvälisen toiminnan kehittämiseen – ja niin Kiinasta tuli maa, joka käyttää maailmassa selvästi eniten rahaa julkisen diplomatian välineisiin ja toimintoihin. Tämä oli osa ”pehmeän vallan” ulkopoliittikkaa, joka nopeasti oli noussut kiinalaisen politiikan iskulauseeksi.

Nämä olivat perusvirikkeet, jotka saivat Tampereen yliopiston professori Heikki Luostarisen perehtymään systemaattisesti kiinalaisen yhteiskunnan ja erityisesti sen media-ajattelun kehitykseen. Tuloksena syntynyt kirja on ehkä ansiokkain suomen kielellä julkaistu kuva-

us ja analyysi Kiinan lähihistoriasta – ja vielä vetävästi ja hyvin kirjoitettuna.

Mitä Kiina maailmassa nyt tavoittelee? Toiselle viisivuotiskaudelle juuri valitun Kiinan kommunistipuolueen pääsihteerin, Kiinan kansantasavallan presidentin ja keskussotilaskomission puheenjohtajan Xi Jinpingin tärkeimpiä poliittisia iskulauseita on ”kiinalainen unelma”. Siinä on häivähdys amerikkalaista unelmaa eli visiota nopeasti kasvavalle kiinalaiselle keskiluokalle. Mutta Luostarisen mukaan tausta on vakavampi: Xi lupaa palauttaa Kiinalle sen aseman maailman kulttuurin, innovaatioiden ja vallan keskuksena, joka sillä oli ennen imperialismin aikaa.

Kiinalaisen historiankirjoituk-

Heikki Luostarinen
Kiinan median suuri harppaus
Into, 2017

sen ytimessä on nöyryytetyksi tulemisen luoma katkeruus, uhrin kokemus. Tuon kertomuksen mukaan Kiinaa nöyryyttivät 1800-luvun oopiumisotien jälkeen läntiset siirtomaavallat ja 1900-luvulla Japani miehittämällä ja tuhoamalla suuren osan maasta. Toisen maailmansodan jälkeen maailmaa hallinnut länsi pyrki eristämään Kiinan kansainvälisesti ja kumoamaan sen poliittisen järjestelmän. Edelleen Kiinaa syyllistetään ja solvataan ihmisoikeuksien ja sananvapauden loukkaamisesta ja demokratian puutteesta: